

Тазкия дарслари (118-дарс). Кимнинг мазаҳи кўпайса, ҳайбати йўқолади

13:00 / 09.01.2021 4050

Бешинчи офат - мазаҳ

«Мазаҳ» арабча сўз бўлиб, аслида ҳазил-мутойибани англатади. Бинобарин, ҳазил-мутойиба учун рост гапларни гапириб, озроқ мазаҳ қилиш жоиз.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам ҳақ гаплардан четламаган ҳолларида ҳазил қилар эдилар. Ул зотнинг бир кишига: «Эй икки қулоқли», бошқа бировга: «Сени туянинг боласига миндирамиз», деганлари ривоят қилинган.

Қари кампирга: «Кампирлар жаннатга кирмайдилар», деганлар ва сўнгра Воқиъа сурасидаги **«Албатта, Биз у(хур)ларни дафъатан, махсус**

яратдик. Бас, уларни бокиралар қилиб қўйдик», оятларини ўқиганлар.

Бошқа бир кампирга: «Кўзида оқи бор эрингми?» деганлар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳазил-мутойибаларида уч нарса мужассам бўлган:

1. Ҳақ бўлган.
2. Аёллар, болалар ва заиф кишилар билан бўлган.
3. Нодир бўлган.

Бу ҳолатлар доимий равишда мазах қилиб юришга далил эмас. Нодир нарсанинг ҳукми доимий нарсанинг ҳукмига ўхшамайди. Мисол учун, бир одам ҳабашларнинг ўйинини кечаю кундуз томоша қилиб, «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам уларни томоша қилганлар», дея ҳужжат келтириши нотўғри бўлади.

Ҳазил-мутойибада ҳаддан ошиш ва бардавом бўлиш ман қилинган. Чунки бу иш одамнинг виқорига футур етказди. Турли гина ва кўнгил қолиши ҳолатларини келтириб чиқаради.

مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلِ لَيْلٍ لَّوْ سَرَّحَ رَحَ: لَأَقْرِي رَاصُنَّ أَلِ لَيْلٍ بِي أَبَانِ
أَوْ حَزْمِي لَأَهْوَبِي غَفْلٍ لِحَرَّةِ أَنْ كَوَّبَ أَرْضًا ضَعْبَ دَخَّافٍ، وَتَأَوَّزَ غَضْبَ يَفِ
حَرَخَفٍ، هُنَّ مَنَ نُؤَكِّضِي أَوْلَعَجَفٍ، كَلِدُ دُؤَعَارَفٍ أَهْدَقَفٍ لُجْرَلِ أَوَّلَطَفٍ، هُؤَعَمِ
أَلِ لَهْلَلِ أَوَّالٍ: أَوْلَاقٍ؟ مُكِّكْضًا أَمَ: لَأَقْرَفِ مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلِ لَيْلٍ بِي بِنَلِ
، أَنْ كَخَضَّافٍ لِكَلِدَفٍ، كَلِدُ دُؤَعَارَفٍ هُؤَعَمِ حَزْمِنَلِ نَأَلُفَ نَأَنْ كَأَنْ دَخَّافٍ أَنْ
أَمَلَسُمِ غَوْرِي نَأَمَلَسُمِ لِحَيِّ أَلِ: لَأَقْرَفِ

Абу Лайло Ансорийдан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам баъзи ғазотларига чиқдилар. Ул зотнинг саҳобаларидан бирлари бир кишининг ўқдонини олиб, ҳазил учун беркитиб қўйди. Эгаси уни излаб тополмасдан хавфга тушди. Ундан кула бошладилар. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам чиқиб:

«Нимага куляпсизлар?» дедилар.

«Йўқ. Аллоҳга қасам. Фақат Фалончининг ўқдонини ҳазиллашиб беркитиб қўйган эдик, у қўрқиб кетди. Мана шунга куляпмиз», дейишди.

«Мусулмонга мусулмонни қўрқитиш ҳалол эмас», дедилар.

Умар ибн Абдулазиз: «Мазаҳдан сақланинг. У кек пайдо қилувчи аҳмоқликдир», деган.

Ҳакимлардан бири шундай дейди: «Мазаҳ сўкиш-у, аммо эгаси кулдиради, холос».

Иброҳим Нахаъий: «Мазаҳ тентаклик ва кибрдир», деган.

«Мунсурул ҳикам»да: «Мазаҳ худди олов ўтинни егандек, ҳайбатни ейди», дейилган.

Ҳакимлардан баъзиси: «Кимнинг мазаҳи кўпайса, ҳайбати йўқолади», деган.

«Руҳий тарбия» китобидан